

A tudat embere

Beszélgetés Mireisz László filozófussal

Kanyargós utca a kis faluban, merre tovább? Anikó telefonon kért pontos útbaigazítást. „Az útkereszteződésnél éles kanyar balra... most egyenesen... ott van egy kis fehér ház... látod?...

Most fordulj jobbra, ahol a kék Trabant, ott állj meg!” Ahogy megérkeztünk, szemerkélni kezdett az eső. „Hát mik vagytok ti, garaboncok?” – kérdezte vendéglátónk, aki már jött is elénk. Piciny ház, egyetlen helyiség, gyertyák, füstölő illata... Laptop az ágyon, fax a polcon. Típusainkhoz „balanszírozott” jógi tea készül, amíg beszélgetünk.

– A 20. századi keresztény Magyarországon hogyan válik valaki buddhistává, különösen, ha feltehetőleg keresztény nevelést kapott?

– Fiatal koromban ministráltam, vallásos voltam, de később a sors más utakra terelt. Nem akartam egyházi esküvőt kötni, ezért nem mehettem teológiára. Ekkor kezdtem el keresni, hogy mit tudnék tanulni valamilyen vallási területen, és pont kínálkozott egy lehetőség. A Kőrösi Csoma Sándor Buddhológiai Intézetben indult egy szemeszter, amire jelentkeztem. Nagyon nagy meglepetések értek, hiszen kiderült, hogy mindig is erre vágytam: megtanulni, hogy mi van bennem, hogyan kell ezt kezelni, megérteni, hogy mi a tudat, hogyan függ össze a tudat és a világ. A buddhizmusban 21 évvel ezelőtt vettem menedéket. Ez a keresztelő megfelelője. A különbség a kettő között annyi, hogy menedékvétel felnőttkorban, önként, tudatosan történik. Ez azonban nem azt jelenti, hogy szemben állnék bármilyen értelemben akármelyik keresztény vallással, hanem egy olyan fontos elem lépett be, ami most már nélkülözhetetlen az életemben. Nagyon fontos, hogy megismerje az ember a belső folyamatait, hogy megfelelő erősségű legyen a hit, hogy a hit és a megismerés megfelelő viszonyban legyen egymással, és hogy e kettővel képes legyen az ember indítékait, akaratát irányítani. A buddhizmus nagyon szépen megtanítja ezt. Megtanítja, hogy nem szabad egoistának lenni, hogy az „én” micsoda, hogy amit „én”-nek gondolunk, az tulajdonképpen különböző dolgokból áll össze, önmagában valóságos léte nincsen. Ezért az ember jól teszi, ha nem ezt az önmagában nem valóságos énséget táplálja, hanem magasabb rendű dolgok felé törekszik. El tudok képzelni egy olyan világot – ami most még utópia és fikció –, hogy majd az embereknek, fiataloknak megtanítják, hogyan kell önmagukon uralkodni, és akkor a hit is sokkal erősebb lesz az emberekben, valamint az életük is rendezettebb mederben fog zajlani. Nem látom a vallásokat ellentétesnek, egymást kizárónak. Ha állást kell foglalnom, hogy keresztény vagyok-e vagy buddhista, akkor most már azt mondanám, hogy buddhista, ha muszáj, de ha nem muszáj, akkor elsősorban úgy gondolom, hogy a vallások olyanok, mint a virágszirmok: személyes megközelítés kérdése, hogy ezt, azt vagy amazt a szirmot helyezem előtérbe. Jelenleg mint egyházi vezető arra törekszem, hogy a különböző vallásokban lévő hasonlóságokat és összecsengéseket megtaláljam, erősítsem, és szintézisbe hozzam.

– Hogyan értékeled a Szintézis Szabadegyetem által képviselt szellemiséget és a Szintézis Újságot?

– A Szintézis Szabadegyetem a vallásosságot némileg háttérbe szorítva, különböző elveket és elképzeléseket igyekszik összefüggéseiben megmutatni, és ezt nagyon fontosnak tartom. Ennek egy olyan szemlélet lehet az eredménye, amely tulajdonképpen egyesíti a szellemi tanításokat, ötvözi ezeket, és lehetőséget teremt ezek lényegének megértésére, megismerésére. Az újságról az első benyomásom az volt, hogy nagyon szépen össze fog állni, ki fognak alakulni a megfelelő rovatok. Nagyon biztató!

– Többek között javasként ismerünk. Tulajdonképpen mit jelent az elnevezés, és hogyan alakult ki?

– A javas, mint fogalom egy hagyományörző kört takar, amely kb. hét éve létezik. A keleti tanítások az itt jelenlevő szellemiségben nehezen tudnak gyökeret eresztetni, megkapaszkodni, és ez adta azt a gondolatot, hogy el kell kezdeni keresni azokat a régi hagyományelemeket, amelyekkel esetleg ezek a keleti tanítások összeegyeztethetők. Ezért kezdtük el kutatni az ősi pogány hagyomány azon elemeit, amelyek még fellelhetők. A magam részére is nagy meglepetés volt, hogy amik előbukkantak a régi magyarság vallásával, varázslásával, szellemiségével kapcsolatban, azokról kiderült, hogy összevethetők a keleti tanításokkal: a buddhizmussal, hinduizmussal és a taoizmussal. Találtunk olyan, a népi gyógyászat területén végzett néprajzi gyűjtést, amely az ajurvédikus gyógyászattal közel hetven százalékos megfelelést mutat. A magyar nép keletről jött, és nagy valószínűséggel már a Kr. előtti időkben Belső-Ázsiában találkozott a létszemlélettel és tanításokkal, melyek a keleti tanokra jellemzőek. Végül is a védikus tanítások a nagy Szkítiából jutottak el az Indus völgyébe. Valamilyen kapcsolódás és érintkezés igenis létezett a keleti tanítások és az ősi magyar vallás között. Ennek a kettőnek az érintkezési pontjait kutatja a Javas Hagyományörző Kör. A különböző kultúrkörök, szellemi elképzelések között vannak olyan érintkezési pontok, amelyeknek a megtalálása igazi szellemi élményt jelenthet, különösen akkor, ha ez a saját népünk ősi hagyományát is érinti. Ha valaki ezt komolyan és nagy alaposággal végzi, akkor olyan meglátásokhoz juthat, melyek rendkívüli módon megkönnyíthetik az életét, mert például meg tudja oldani, hogy egészséges életet éljen, hogy a tudatát kézben tartsa, lecsendesítse, érzelmileg stabilizálja magát, a gondolkodását, az indítékait rendezze, és az egész tudati és világi létét helyes mederbe vezesse.

– Ura vagy önmagadnak? Képes vagy uralni saját gondolataidat is?

– Ezt semmiképpen nem mondanám magamról, megvárom, amíg ezt mások mondják rólam. Nem gondolom, hogy ezt teljes mértékben megvalósítottam. Azt viszont merem mondani, hogy erre törekszem. Tág terünk van arra, hogy erre törekedjünk, mert az élet minden területén jelentkeznek olyan feladatok, amelyekben – élettanilag, lelkiileg, tudatilag, szellemileg – meg tudjuk mutatni, hogy mennyire létezik bennünk ez az önkontroll.

– Mik a rossz tulajdonságaid?

– Vannak jócskán hibáim. Talán elsőnek azt mondanám, hogy nagyon nehezen tudom összeszedni az erőmet, sokkal több lelkiere lenne szükségem. Igazából véve szeretném nemcsak magamat, hanem az egész világot visszavezetni a boldog kezdetekbe, és ehhez képest folyton szembesülnöm kell a gyengeségeimmel. Érzelmileg hűvösnek látszom, és tény, hogy inkább az értelem dominál bennem, ha szabad így kategorizálnom. A gondolkodásom eléggé „bakugrásos”, nem szisztematikus, és ez sok esetben a megértésemet is gátolhatja. Az indulatosság nagyon is hibám volt, de most már talán nem az. Robbanékony, levegős és csapongó vagyok. Természetesen mindent megteszek annak érdekében, hogy ne ilyen legyek.

Minden ember feladata, hogy egyensúlyban tartsa magát. Úgy gondolom, hogy ebben nincs különbség az emberek között, mindenkinek rendet kell teremtenie önmagában. Határozottan állítom, hogy azt az embert, aki kiűzte magából a gyűlölködést, irigységet, nem bántja senki. Valahogy így van a világ összefűzve. Saját magunk gyengeségei és hibái tükröződnek vissza a környezetünkben, azt kapjuk vissza, amilyenek vagyunk. Aki irigykedik, attól elveszik, aki gyűlölködik, azt megverik, és aki nem vigyáz magára, könnyen bajba kerül.

– Hogy állsz a félelmekkel, szembe tudsz nézni saját magaddal?

– A levegős jegyű emberekre eleve jellemző a félelem, tudniillik a levegő elemre jellemző leginkább a konvencionális értelemben vett világtól való elszakadás. Ezért számukra komoly feladat a félelem legyőzése. Ez számomra is feladatot jelentett, főleg amikor három évig éltem egyedül, a Bükk kellős közepén egy házban. Ott meg kellett tanulnom, hogy mi a félelem, azt, hogy ez saját magam „levegős” kimozdultságának az eredménye. Most úgy gondolom, hogy ezt is sikerült valamennyire féken tartani. Az önmagammal való szembenézés mindig célkitűzés volt számomra, épp emiatt mindig is vonzott az egyedüllét. Ha valakit meg kell ismerni az embernek, az saját maga. Ebben nyilván vannak olyan félelmetes dolgok is, amelyekkel nem szívesen szembesülünk. Mert a jó és a rossz szerintem minden emberben egyaránt megvan, s rajtunk áll, hogy mit kezdünk ezekkel. És ha a belső megismerés valakinél mindenek felett áll, akkor nem hiszem, hogy félelem töltené el, még akkor sem, ha ráismer önmagában valami döbbenetes dologra. Örül annak, hogy ezt felfedte, tudatosította és megismerte, mert ez az útja annak, hogy egyre magasabb és tudatosabb létállapotokba kerülve tökéletesítse önmagát.

Kicsi kunyhó a falu szélén, mellette patak, a kert hátsó kapuja egyenesen az erdőbe vezet. A csend, a béke, a megnyugvás szigete. Aki ott él, kivonult a világból, mégse lett remete, aki sokat tapasztalt, mégse lett keserű. Kell, hogy lánggal lobogjon, hiszen ő viszi a fáklyát.

Felde Anikó, Fekete Zsuzsanna (2001)

(Megjelent: a Szintézis Újság 2. számában.)

(A cikk a világhálón: <http://istennyila.hu/hun/text/0003/0004.htm>)